

N:o 113.

Af herr G. A. E. Kronlund, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående anslag för anläggning af nya och omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar m. m.

I en uti Andra Kammaren vid innevarande riksdag väckt motion n:o 112 har jag framställt förslag derom, att staten skulle öfvertaga byggandet af de allmänna vägarne inom riket och tillika sökt visa, huru tryckande utgifterna för vägbyggnadsföretagen äro och synes blifva för väghållningsskyldige inom de nordliga delarne af vårt land.

Statsbidraget, som vid 1881 års riksdag bestämdes till högst $\frac{2}{3}$ delar af beräknade kostnaden för respektive vägbyggnader och jemväl nu i allmänhet utgår i nämnda proportion, torde emellertid inom de nordligaste länen i vanliga fall betäcka högst halfva verkliga kostnaden för vägarbetet, beroende derpå, att denna kostnad i allmänhet till följd af mångahanda orsaker såsom ökade arbetspriser, för låga kostnadsberäkningar, men framför allt på bristande insigtsfull ledning och kontroll öfver arbetet betydligt öfverstiger den beräknade kostnaden.

Jag hänvisar till förutnämnda motion äfvensom till en vid 1899 års riksdag af mig väckt motion n:o 201, deri jag sökt påvisa, huru oerhördt tryckande för väghållningsskyldige inom de nordliga delarne af vårt land byggandet och underhållet af de allmänna vägarne äro.

Byggandet af vägar inom dessa delar hafva under det sista årtiondet pågått med forcerad fart och ingalunda stått i proportion till befolkningens tillväxt och förmåga att bära utgifterna för dessa arbeten samt synes i närmaste framtid komma att fortfara i oförminskad skala.

För att blott nämna några exempel hafva inom Norrbotten i Gellivare socken med 10,600 invånare under sista årtiondet byggts allmänna vägar till en längd af 82 kilometer, inom Råneå socken med

7,600 invånare omkring 50 kilometer och dessutom undersökts för nyanläggning 60 kilometer, i Arjepluogs socken med 2,200 invånare 50 kilometer; i Vesterbotten inom Burträsk's socken med 8,200 invånare 60 kilometer, i Åsele socken med 4,100 invånare 74 kilometer; i Vilhelmina socken med 6,500 invånare, som förut byggt 75 kilometer väg, hafva undersökts för nyanläggning 136 kilometer, i Örträsk's socken med 1,000 invånare 26 kilometer. Inom Jemtlands län i Bergs vägdistrikt, som förut har ett vägnät af 163 kilometer, har undersökts för nyanläggning 50 kilometer.

För jmförelses skull må nämnas, att i Kristianstads län under förra tioårsperioden byggt 75 kilometer väg. Statsbidraget till vägars byggande afser naturligtvis i den form och till den proportion det nu utgår att verksamt stödja de af vägbyggnadsföretag hårdt tryckta vägdistrikt, men, såsom jag här ofvan sökt visa, komma de af väghållningsbesväret hårdast tryckta inom de nordliga länen företrädesvis belägna vägdistrikt i åtnjutande af jmförelsevis minsta statshjelpen, och detta af den anledning jag förut påpekat.

Det bästa sättet att afhjelpa detta vore att staten sjelf öfvertoge vägbyggnadsarbetet, som under sakkunnig och insigtsfull ledning, tillsyn och kontroll säkerligen komme att ställa sig till priset billigare och till beskaffenheten solidare.

Äfven om Riksdagen skulle bifalla min hemställan i detta hänseende, skulle säkerligen lång tid förflyta, innan något förslag i berörda hänseende blefve genomfördt.

För att emellertid i någon mån afhjelpa de ofvan angifna missförhållanden och lätta bördan för de af väghållningsbesväret tyngst tryckta vägdistrikt synes mig, att Riksdagen borde medgifva Kongl. Maj:t att, efter pröfning i hvarje fall af respektive vägdistrikts ekonomiska bärkraft, storleken af redan afslutade vägbyggnadsarbeten, af dessa väghållningsbesvär m. m., låta statsbidraget utgå utöfver nuvarande $\frac{2}{3}$ delar af beräknade kostnaden för vägbyggnadens storlek till belopp af högst denna kostnads storlek.

Utan att det sålunda föreslagna högre anslag blefve regel, lemnades Kongl. Maj:t frihet att, derest inom de statsanslagssökande vägdistrikt väghållningsskyldigheten befundes vara allt för tryckande, låta statsbidraget täcka hela den beräknade kostnaden för ifrågasatt väganläggning, derest denna kostnad understege den verkliga kostnaden, eller i annat fall denna senare kostnad.

På samma gång torde en mera verksam kontroll öfver vägdistrik-

tens användning af statsbidragen vara erforderlig och föreskrifter här-
om lämpligen kunna meddelas af Kongl. Maj:t.

Med anledning af hvad jag sålunda anført får jag vördsamt hem-
ställa,

att Riksdagen ville i sammanhang med anvisandet
af det utaf Kongl. Maj:t i nådiga propositionen om
statsverkets tillstånd och behof begärda anslag för an-
läggning af nya och omläggning af backiga eller
eljest mindre goda vägar, under bibehållande af öfriga
för dylika anslag stadgade vilkor, medgifva Kongl.
Maj:t rätt att utöfver det nu tillåtna anslaget af högst
 $\frac{2}{3}$ -delar af den beräknade kostnaden för arbeten af
ifrågavarande art låta statsanslaget utgå till belopp
af högst den beräknde kostnadens storlek, derest denna
kostnad understiger den verkliga kostnaden, eller i
annat fall med belopp motsvarande denna senare kost-
nad, derest Kongl. Maj:t med hänsyn till ofvan angifna
förhållande pröfvar ett dylikt högre anslag af trängande
behof påkalladt,

samt att Riksdagen ville i samband härmed i
skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t
tillika täcktes lemna nödiga föreskrifter till åstad-
kommande af en verksam och effektiv kontroll öfver
väghållningsdistriktens användning af erhållna stats-
bidrag uti ifrågavarande afseende.

Stockholm den 25 januari 1902.

G. Kronlund.

Protokoll hållet å kommunalstämma med Enontekis socknemän i tingshuset i Karesuando den 19 januari 1902.

S. D. Jemlikt publicerad kungörelse hölls kommunalstämma för besluts fattande i följande ärenden:

§ 5.

Inom Enontekis kommun har man icke någon erfarenhet hvad det vill säga att bygga allmänna vägar, ty sådana saknas här helt och hållet, men nu är en sådan väganläggning ifrågasatt från Karesuando kyrkoby till Jukkasjärvi sockenrå, utgörande omkring 4 nymil. Det upprättade kostnadsförslaget är för socknemännen för närvarande icke tillgängligt, men bekant är emellertid, att det samma betydligt öfverskrider hundra tusen kronor. Enligt den nu gällande grunden för vägbyggnadsföretag skulle således Enontekis kommun hafva att ansvara för $\frac{1}{3}$ -del af den beräknade kostnaden, och skulle denna tredjedel icke komma att synnerligen understiga den senast fastställda fastighetstaxeringen i socken, i rundt tal 60,000 kr. Hvad verkan detta företag skulle medföra för den fattiga kommunen behöfver icke påpekas. På grund af det nu antydda faller det af sig sjelf, att de vägbyggnadsskyldige i Enontekis måste på det varmaste önska framgång åt riksdagsmannen härads höfding G. Kronlunds tillämnade motion, att kostnaden för byggandet af allmänna vägar måtte till hela det beräknade kostnadsförslaget öfverflyttas på statsverket.

År och dag som ofvan

J. W. Lidström,
 ordförande.

Justeras
Jacob Mathlein. I. Johansson.

Rätt utdraget betygar
J. W. Lidström.